

Den afrikanske farm II

Per-Olof Johansson

Jeg gik hjem fra biblioteket med to tykke bøger – Thomas Bredsdorff: 'Litteraturen giver form til en følelse' og Tom Buk-Swienty: 'Løvinden – Karen Blixen i Afrika'. Bredsdorff skulle jeg selvfølgelig læse, mens Løvinden skulle jeg bare snuse til – mit ulvenavn var Simba. Det kom til at gå lige omvendt. Bredsdorff må jeg ønske mig, det er ikke en bog man læser fra den ene ende til den anden, det er en bog at læse i. Da jeg gik i gang med Løvinden læste jeg den til ende, trods de 753 sider. Den burde have været i to bind, falder man i søvn med den i sengen, bliver man vel slået bevidstløs. Jeg har ikke sådan en læsepude, som man køber i Politiken-Plus.

Konklusionen på Løvinden må være, at den kan læses uden man interesserer sig nærmere for Karen Blixens forfatterskab. Den er en elementært spændende beretning om nogle mennesker og et miljø i begyndelsen af 1900-tallet og deres liv i Østafrika. 'Den Afrikanske Farm' er dummyen, skelettet, men her får vi det hele med. Forfatteren har gjort et imponerende arbejde med at læse breve og bøger, tale med mennesker, få hjælp. Den rette titel ville have været Den Afrikanske Farm II.

Jeg havde vist nok afsværget at læse Den Afrikanske Farm, men den faldt mig i hånden på besøg hos familie i Aarhus for mange år siden og var læst inden natten var omme. Ved læsningen af Løvinden bliver man naturligvis mindet om meget derfra, ellers ville erindringen nok standse ved filmen.

Breve fra og til Karen Blixens onkel Aage Westenholz har gjort bogen mulig, og selv om de har været i brug af andre, kan jeg ikke forestille mig, at den brug kan hamle op med denne bog. Jeg har læst, at familien ikke føler, Tom Buk-Swienty har gjort tilstrækkeligt ud af dette, jeg synes ikke de har ret, han siger netop at det er forudsætningen for, at han overhovedet har kunnet lave bogen.

Mit eget syn på bogen er, at den på væsentlige punkter ændrer mit syn på Karen Blixen. For selvfølgelig har jeg læst en del af hende, jeg syntes vist bare at 'Den Afrikanske Farm' var overgramset, hvilket forhindrede mig i at læse den. Jeg læste meget Thorkild Bjørnvig engang, men da jeg læste hans bog 'Pagten' om bekendtskabet med Karen Blixen, fik jeg i den grad afsmag for ham, at jeg ikke kunne holde ham ud. Interessen er vendt tilbage, men med mange forbehold. Interessant nok fik 'Pagten' mig ikke til at afsværge bekendtskabet med Karen Blixen, hendes særhed var jo hendes fortrin. Men disciplenes møde med hende er svært at tage. Aage Henriksens erindringer om hende læste jeg også. Men der var jeg bedre forberedt. Af denne bog får jeg et helt andet syn på hende end disse erindringer formidler. Ja hun elskede åbenbart at være 'baronessen', hendes kvaliteter som bestyrer af farmen er jo noget helt andet, et menneske med jordforbindelse, hvad angår arbejdet og omgangen med afrikanerne.

Hvad Løvinden desuden opklarer for mig, er hendes fætter og ægtemand Bror Blixen, om hvem jeg havde megen ringe forestillinger. Filmens Bror fyldte alt for meget i min opfattelse. Nu blev han et menneske med egen historie, en historie Karen Dinesen nærmest havde fortrængt, skønt hun kun var 'baronessen' i kraft af ham. Og det efter bogen helt bogstaveligt ved at forhindre, at den bog han skrev om storvildtjagt i Afrika, ikke kunne udkomme i Danmark! Hans skæbne minder lidt om Jørgen Varnæs, som endte med at blive gift med et bageri i Jylland. Skal man tro Tom Buk-Swienty, havnede en ruineret Bror i et mindre hus under svigerindens gods Näsbyholm, sammen med ejeren af en hundekennel. Karen forsøgte via svigerinden at genoptage kontakten og få lov til at komme forbi en dag, hvor til Bror skulle have svaret, at hun var velkommen – bare han ikke var hjemme! Og enden var tragisk nok en trafikulykke i 1947, hvor han døde som 59-årig.

Gyldendal udsendte to bind af Karen Blixens fortællinger som tranebøger i 1963 'Fra det Gamle Danmark', udvalgt af hende selv kort tid før hun døde i 1962. Det er mig en gåde, hvorfor det sæt aldrig er blevet genudgivet, som om man ikke vil anerkende dette litterære arvestykke.

Jo lige til sidst: Bror var svensker og der optræder også andre svenskere i bogen. Forfatterne kan ikke finde ud af at respektere ö og ä i svenske navne, det synes jeg er for dårligt. Det kan oversætterprogrammer i TV ikke klare, men deres undskyldninger kan ikke bruges i en bog. Det gods hedder Näsbyholm. Skulle det end have eksisteret i den danske tid, er det altså ikke dansk i dag. Malmö staves Malmö!

Og skiftede Karen Dinesen statsborgerskab, da hun giftede sig med svenskeren Bror von Blixen-Finecke og selv blev til Karen von Blixen-Finecke? Og blev hun automatisk dansker igen efter skilsmissen? Dengang var der jo ikke noget, der hed dobbelt statsborgerskab. Kunne være sjovt at vide, om den verdensberømte danske forfatter til sin død var svensk statsborger?

